

da bode občinam moč dana, se braniti proti poljedelskim tatovom.

Tajnik gosp. Pirc pové, da imamo v tej zadevi uže postavo iz dne 7. januarija l. 1875., katera daje občinam pravico, nastaviti zaprisežene poljske čuvaje. (Konec prihodnjič.)

Šolske stvari.

Šolstvo slovensko v budgetnem odseku državnega zbora.

Dne 31. pret. meseca imel je finančni odsek zopet sejo in pri točki „učiteljska izobraževališča“ je zopet govoril poslanec dr. Tonkli blizo tako: „Govoriti moram o učiteljskem izobraževališči v Mariboru. Ta zavod ima nalog, izobraževati učitelje za ljudske šole na južnem Štajarskem, kodar bivajo Slovenci in kjer so toraj šole slovenske. Po pameti bi se moralo soditi, da je na tem zavodu učni jezik tisti, v katerem imajo pripravniki po dovršeni pripravnici učence podučevati, toraj slovenski. Ali pri nas ne velja logika, ker podučujejo se na tem zavodu pripravniki v vseh predmetih le v nemškem jeziku; le slovenski jezik se v slovenščini podučuje in še to po učitelji, kateri za slovenščino še izprašan ni. Kako je mogoče, da se pripravniki na tem zavodu slovenskega jezika toliko naučijo, da morejo po tem v ljudski šoli v slovenskem jeziku mladino podučevati, to mi ni umevno.“

„Na učiteljskih izobraževališčih v Ljubljani, Gorici in Kopru podučujejo se vsaj nekateri predmeti v slovenskem jeziku, in sicer drugi predmeti v Gorici in drugi v Ljubljani, tako, da se v vseh teh izobraževališčih skupaj podučujejo vsi predmeti v slovenskem jeziku razen pedagogike, ki se podučuje v nemškem jeziku. Iz tega sledi, da ni nobene zapreke — razen vladine volje — vpeljati slovenski kot učni jezik vsaj za nekatere predmete tudi na učiteljskem izobraževališči v Mariboru. Ker je nujna potreba dokazana, da se tudi ta zavod preuravna in vpelje vsaj za nekatere predmete slovenski učni jezik, moram zahtevati, da se ta zavod po načinu takih zavodov v Ljubljani in na Primorskem prestroji, da bo tako mogoče izgojiti potrebnih slovenskih učiteljev za slovenske ljudske šole na Štajarskem.“

Po tem je še nadalje dokazoval potrebo, da se v Gorici sezida novo šolsko poslopje za tamošnjo žensko izobraževališče in ž njo združeno dekliško šolo, in sicer na Werdenberškem vrtu.

Odgovoril je na to vladni zastopnik sekcijski načelnik Fidler, da so razmere na Štajarskem vse drugačne nego na Kranjskem in Primorskem, in da toraj se ne dá zavod v Mariboru po tem kopitu prestrojiti. Tudi, pravi, ne zahtevajo tega tamošnje šolske oblasti in deželni zbor, na katerem je treba ozirati se, in da v Mariboru je zraven 82 slovenskih okolo 47 nemških pripravnikov; do sedaj ni se pokazalo pri učiteljih neznanje slovenskega jezika, in da če bi to pozneje na dan prišlo, bo vlada za to skrbela, da se bo bolje slovenščina podučevala.

Gledé novega poslopja za pripravnico v Gorici — pravi on — je vlada potrebne korake storila, da se to izvrši na rečenem mestu.

Poročati vam hočem še to, kar se je nadalje v finančnem odseku godilo, ker to, kar se vrši v javnem zboru, itak lahko iz časopisov posnamete.

Pri poglavji — o obrtniških šolah — je predlagal poslanec vitez dr. Tonkli, naj bi ministerstvo podpora za pleteniško šolo v Foljanu (Fogliano pri Zagradi)

zvišalo od 400 na 600 gold. in naj bi jo prevzelo s časom v državno oskrbnitvo, ker drugače ta koristna šola ne more obstati, in mora leto za letom za denarne podpore moledovati pri vladi in pri deželnem odboru. Naučni minister je obljubil povišanje denarne podpore do 600 gold. za leto 1885.

Gledé suplentov na srednjih šolah je sprožil poslanec dr. Matuš vprašanje za poboljšanje plač vsaj tistim suplentom, kateri imajo izpite in služijo uže po več let ter namestujejo stalne učitelje. Ta misel je našla odmev od vseh strani in vsi so podpirali predlog, da bi se tem učiteljem plača zboljšala.

Poslanec dr. Klaič je obžaloval povišanje šolnine za dijake na srednjih šolah in poudarjal, da s tem sredstvom se ne zapreči preobilno obiskovanje srednjih šol, pač pa bi se ta namen dosegel s tem, da bi se učne tirjateve intenzivno zvišale.

Dr. Tonkli je tudi obžaloval povišanje šolnine ali izrekel se je odločno proti zvišanju učnih tirjatev, ker učenci na srednjih šolah so uže sedaj tako preobloženi, da telesno in duševno trpijo. Pristavil je, da na Primorskem gimnazije še niso preveč obiskovane, kar dokazuje to, da tam je še vedno pomanjkanje juristov in duhovnov.

Pri obravnavi o šolskem nadzorstvu je vitez dr. Tonkli grajal protipostavno postopanje vlade gledé deželnega šolskega sveta goriškega, katerega je vlada proti deželni postavi prenesla v Trst; poudarjal je neprilike, ki iz tega nastajajo, da so vsi spisi v Trstu, do katerih ne morejo priti udje deželnega šolskega sveta, v Gorici bivajoči, in pa večje stroške, katere vzročujejo potnine za 4 gospode, ki morajo k sejam prihajati iz Trsta v Gorico. Še posebna napaka pa da je to, da ne ume deželni šolski nadzornik za srednje šole slovenskega jezika in da ne more toraj nadzorovati učiteljev, kateri slovenščino podučujejo, katera napaka je tem večja, ker tudi gospoda ravnatelja srednjih šol slovenskega jezika ne umeta, ter je konečno zahteval, naj se postavni stan v Gorici zopet umesti.

O dohodkih in stroških o šoli je poročal zopet poslanec dr. Tonkli. Na vprašanje, kaj je vlada storila, da bi se zopet vpeljala živinska sol po nizki ceni, katera je za živinorejo neobhodno potrebna, odgovoril je finančni minister, da niso še končane poskušnje s soljo, za to pripravljeno, in da toraj ni bilo še mogoče take soli vpeljati.

Na to se sprejmeti sledeči resoluciji:

„Pozivlja se vnovič vlada, da stopi s kraljevo vlado ogersko v pogajanje za znižanje cene za sol, in da poroča o izidu, prej ko mogoče, državnemu zboru.“
„Pozivlja se vlada, da se dogovori s kr. vlado ogersko za vpeljanje živinske soli!“

Iz vseh teh poročil se bodo častiti bralci prepričali, da poslanci v državnem zboru vestransko skrbijo za zboljšanje stanja svojih volilcev na duševnem in na gmotnem polji, in da se ne more njim v greh šteti, ako ne morejo vsega doseči,

Slovenska Matica.

Odborova seja „Slovenske Matice“

dné 14. februvarija.

Seje se je udeležilo 12 odbornikov, med njimi jeden unanji (g. L. Svetec).

Odbor vzame na znanje, da se je zapisnik zadnje odboro ve seje po gg. verifikatorjih potrdil, in da je imel